

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisältö on avattu asetuksessa kattavasti ja selkeästi. Asetus antaa toteutukseen selkeän pohjan. Asetuksessa henkilön osaamisen tunnistaminen ei ole suoraan osana alkuhaastattelun sisältöä, vaan tarkentavissa toimenpiteissä, jotka voidaan sisällyttää palvelutarpeen arviointiin. Keski-Suomen ELY-keskus kannattaa osaamisen tunnistamisen nostamista osaksi alkuhaastattelun sisältöä, jotta se saisi riittävän painoarvon.

Nykyisen voimassa olevan kotolain puitteissa kunnilla olisi mahdollisuus tehdä työvoiman ulkopuolella oleville asiakkaille alkukartoituksia. Näitä alkukartoituksia työvoiman ulkopuolisille asiakkaille on kuitenkin tehty verrattain vähän valtakunnallisesti. Tulevan kotolain ja tämän asetuksen myötä kuntien kotoutumispalveluiden tulee ottaa selkeästi vahvempi ote työvoiman ulkopuolisista kotoutujista. Tämä tulee haastamaan kuntien kotoutumispalveluiden henkilöstöresursseja. Samoin monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttaminen tulee haastamaan hyvinvointialueiden kotoutumista tukevia henkilöstöresursseja.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Keski-Suomen ELY-keskus pitää asetuksessa kirjattuja monikielisen yhteiskuntaorientaation sisältöjä kattavina ja tarkoituksenmukaisina. Palvelun vähimmäiskestoksi määritelty 70 h on hyvä yleissääntö. Osalle asiakkaista voi kuitenkin riittää myös lyhyempi sisältö riippuen heidän yksilöllisestä tilanteestaan.

Monikielisen yhteiskuntaorientaation laadukkaan toteutuksen kannalta Keski-Suomen ELY-keskus näkee, että yhtenäinen, monikielinen opetusmateriaali tulee olla vapaasti saatavilla ja sen säännöllisestä päivittämisestä tulee huolehtia.

Asetuksen 2 § kohdassa olisi hyvä lisätä tarkennus monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämisestä lähiopetuksena (Monikielinen yhteiskuntaorientaatio on kuitenkin toteutettava lähiopetuksena, jos etäopetusta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena kotoutuja-asiakkaan yksilöllisen taustan ja palvelutarpeen vuoksi.) Tähän olisi hyvä lisätä: Luku- ja kirjoitustaidottomille kotoutuja-asiakkaille orientaatio tulee järjestää lähiopetuksena. Tälle asiakasryhmälle etäopetuksen järjestäminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Asetuksessa olisi hyvä huomioida, että jos päädytään monikielisen yhteiskuntaorientaation etäjärjestämiseen, niin kunnan/työvoimaviranomaisen tulee tarjota riittävä tuki etäyhteydellä järjestetyn orientaation osallistujalle, esim. yhteisen tilan tarjoaminen osallistujille.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

-

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Petteri Orpon hallitusohjelman mukainen laskennallisen korvauksen maksuajan lyhentäminen ja tulkitsemiskustannusten korvaustason alentaminen 3,1 miljoonalla eurolla vuodessa yhdistettynä 1.1.2025 lakimuutosten mukanaan tuomaan kuntien kokonaisvastuuseen kotoutuja-asiakkaista asettaa kunnat todella haastavan tilanteen eteen. Kuntien pitää parhaillaan tehdä ensi vuodelle talousarviot ja vielä on tarkentumatta tämän asetuksen myötä vahvistetut summat laskennallisen korvauksen määrästä. Laskennallinen korvaus on kotoutumisen edistämisessä kunnille sekä hyvinvointialueille merkittävä rahoituslähde.

Tulkitsemisen jakautumista kunnan ja hyvinvointialueen kesken 7-vuotta täyttäneiden osalta olisi syytä vielä tarkastella. Muistiolounnoksessa tulkitsemisenjako on 40 % kunnalla ja 60 % hyvinvointialueelle. Kunnalla on kotoutuja-asiakkaista kokonaisvastuu ja 1.1.2025 alkaen kunnille tulee uusia lakisääteisiä velvoitteita kotoutuja-asiakkaista. Rahoituksen tulee olla kunnille riittävä, jotta palveluita ja tulkitsemista voidaan tosiasiallisesti tarjota. Kuntapaikkojen myöntämisen kannalta riittävä rahoitus on myös ensisijaista, jotta tahtotila kuntapaikkojen myöntämisestä kunnissa säilyy nykyisellään.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Keski-Suomen ELY-keskus katsoo, että valtioneuvoston asetus valtakunnalliseen kotoutumisen tietovarantoon tallennettavista tiedoista on hyvin muotoiltu ja kattava. Asetukseen olisi hyvä lisätä velvoite tietojen siirtämiseen valtakunnalliseen tietovarantoon niiden kuntien osalta, jotka käyttävät omia tietojärjestelmiään vuosien 2025–2026 aikana. Valtakunnallista raportointia varten tiedot tullaan tarvitsemaan myös niiltä kunnilta, jotka eivät ota valtakunnallista kotoutumisen tietovarantoa käyttöönsä 1.1.2025 alkaen.

Muut huomiot

-

Riikonen Marja
Keski-Suomen ELY